

Burgemeester en Wethouders

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Adviesraad Sociaal Domein
t.a.v. de heer C. van Oosten
Oude Rijn 44b
2312 HG LEIDEN

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadskantoor
Bargelaan 190
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 14071
E-Mail
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 7 april 2022
Ons kenmerk Z/22/3362860
Onderwerp Antwoord van college van B&W op uw opmerkingen
aangaande de beleidsregels maatschappelijke
ondersteuning 2022

Contactpersoon D. ten Brink
Doorkiesnummer 06-21174456

Geachte heer Van Oosten,

Onlangs ontvingen wij van uw adviesraad opmerkingen over de nieuwe beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2022.

Uit de adviezen blijkt dat u, de Adviesraad Sociaal domein, het belangrijk vindt dat er maatwerk kan plaatsvinden voor een individu en de beleidsregels de individu moet volgen. We zijn het eens met uw reactie dat er altijd naar het individu gekeken moet worden. Dit is ook de basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast is een kader noodzakelijk om inwoners zoveel mogelijk gelijk te kunnen behandelen en geen willekeur te krijgen. Het college zoekt de middenweg tussen rechtszekerheid voor inwoners, zelfredzaamheid van inwoners, kosten en houvast voor sociaal werkers. In 2022 zullen we bovendien onderzoeken hoe we tot een beleidskader kunnen komen dat voor de inwoner duidelijk te lezen en te begrijpen is. We willen dit graag samen met u ontwikkelen.

Bijgaand ontvangt u onze antwoorden op deze opmerkingen. Wij danken u hartelijk voor uw inspanningen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris, de Burgemeester,

**Betreft: Gevraagd advies concept beleidsregels maatschappelijke ondersteuning
Leiden 2022**

Uitgebracht door de Adviesraad Sociaal Domein Leiden d.d. 25 februari 2022

Op 26 januari jl. ontving de Adviesraad het concept voor Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Leiden 2022 ter advisering met de adviestertermijn van 28 februari.

Ondanks deze korte termijn zijn wij erin geslaagd een advies te formuleren.

Wij verzoeken het college met klem de gebruikelijke adviestertermijn van 6 weken in acht te nemen teneinde kwalitatieve adviezen uit te kunnen brengen.

Adviezen:

1. De voorgestelde beleidsregels vormen een formeel kader om individuele voorzieningen toe te kennen. Daar dient het niet bij te blijven. Wij adviseren de toepassing te laten stroken met de eerder vastgestelde visie sociaal domein waarin onder meer staat dat 'de voorziening aansluit bij een specifieke vraag of behoefte van een gezin of individu'.¹

Reactie college:

In artikel 5 van de beleidsregels wordt benoemd dat er een gesprek en onderzoek plaatsvindt door een sociaal werker. Dit gesprek is volledig gericht op het in kaart brengen van de hulpvraag en behoefte van de cliënt op basis van de levensgebieden. Een maatwerkvoorziening kan een oplossing zijn voor de hulpvraag. De invulling van de maatwerkvoorziening kan verschillend zijn per cliënt, afhankelijk van de specifieke hulpvraag.

2. Wij adviseren naast dit formele kader uitgangspunten te formuleren in lijn met het rapport "Aandacht voor vertrouwen en oog voor de menselijke maat binnen de Participatiewet" zoals door de Minister van Armoedebeleid gevoegd bij haar Kamerbrief voortgang aanpak Participatiewet en stand van zaken wetsvoorstel Breed Offensief.²

Reactie college:

Een van de aanbevelingen van dit rapport is onder andere om oog te hebben voor de menselijke maat. Dit betekent recht doen aan de omstandigheden, belangen en het doenvermogen van burgers bij de totstandkoming en uitvoering van beleid, wet- en regelgeving. Het vertrouwen van inwoners zou het uitgangspunt van regelgeving moeten zijn. Regelgeving dient rechtszekerheid te geven aan inwoners en uitvoeringsprofessionals en iedereen dient er in beginsel dezelfde rechten aan te kunnen ontleen. De huidige beleidsregels WMO Leiden zorgen ervoor dat er een kader is om voor iedereen te kunnen toepassen (gelijkheid & rechtszekerheid). Daarnaast wordt altijd maatwerk verricht op basis van de hulpvraag van de cliënt. Er wordt breed gekeken samen met de cliënt naar problemen op diverse levensgebieden. Hierbij wordt rekening gehouden met de situatie en eigen kracht van de cliënt en het netwerk. Dit is ook vastgelegd in de beleidsregels.

¹ Gemeente Leiden, Visie sociaal domein, 'Iedereen telt mee en doet mee', maart 2019

² (te vinden via

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2022/02/21/bijlage-isyntheseonderzoek-vertrouwen-en-menselijke-maat-participatiewet/bijlage-i-syntheseonderzoek-vertrouwen-en-menselijke-maat-participatiewet.pdf>)

3. De voorgestelde wijzigingen zijn niet vanuit cliëntperspectief gespecificeerd maar vanuit de voorziening. Anders geformuleerd: de vrager dient binnen het kader van de beleidsregels te passen om in aanmerking te kunnen komen voor een Wmo-voorziening. Dit vinden wij een zorgelijke ontwikkeling. Wij adviseren het college de vraag van de cliënt uitgangspunt te laten zijn bij het komen tot een passende oplossing in het kader van de Wmo. Daarbij hoort dat binnen het uitvoerend apparaat van de gemeente capaciteit moet worden georganiseerd om belanghebbenden te helpen optimaal gebruik te maken van de voorzieningen die er voor hen zijn en te voorkomen dat zij verdwalen in de regelgeving en/of het overzicht kwijt raken. In dat verband moet er ook aandacht zijn voor belanghebbenden die tussen wal en schip raken en de mogelijkheden om oplossingsgericht te werken, al dan niet met gebruikmaking van de hardheidsclausule van artikel 41 van de voorgestelde Beleidsregels. Laat een 'maatwerkvoorziening' ook echt maatwerk zijn!

Reactie college:

De maatwerkvoorziening is ook echt maatwerk, alleen zijn er regels nodig, juist om gelijkheid en meer duidelijkheid te kunnen creëren. Samen met de cliënt wordt gezocht naar de meest adequaat compenserende oplossing, zie ook voorgaande reactie. In een gesprek met de sociaal werker wordt juist getracht om duidelijke informatie te geven, zodat de client niet verdwaalt in de regelgeving. Ook als het gaat om regelgeving buiten de Wmo zoals bijvoorbeeld de Participatiewet, schuldhulpverlening, Zorgverzekeringswet etc..

4. De gemeente Leiden heeft op 21 februari de Direct Duidelijk-deal ondertekend³. Hierin staan afspraken over heldere taal en communicatie. Een goede stap in de richting naar begrijpelijker teksten voor Leidenaren die gebruik maken van gemeentelijke diensten! Wij adviseren de voorliggende beleidsregels en andere stukken die de uitvoering van beleid betreffen en waar cliënten direct mee te maken hebben, mee te nemen in dit actieplan.

Reactie college:

Dit klopt. Alle medewerkers die hiermee te maken hebben, zullen dit jaar een training volgen. We zullen de afspraken toepassen in de toekomstige stukken die de uitvoering van beleid betreffen en waar cliënten mee te maken hebben.

5. Wij adviseren de regelgeving toegankelijk te maken door een versie te maken en te publiceren in heldere taal, eventueel met uitleg via beelden.

Reactie college:

Dit gaan we zeker doen. Uitleg via beelden zullen we daarbij onderzoeken.

³ <https://www.gebruikercentraal.nl/blog/nieuws/gemeente-leiden-ondertekent-direct-duidelijk-deal>

6. Tevens adviseren wij de regelgeving toegankelijk te maken door middel van een interactieve online tool. Vergelijk de site van bijvoorbeeld de belastingdienst waarin via gerichte vragen, waarop met een simpel “ja” of “nee” de gebruiker naar de juiste plaats wordt geleid.

Reactie college:

Dit is niet mogelijk bij de Wmo. Het gesprek vindt breed plaats waarin behoeften en vragen van de cliënt / systeem in kaart worden gebracht. Dit gesprek is niet af te kaderen tot een interactieve online tool. Er wordt namelijk maatwerk geboden.

7. Art. 10, afstemming met de Wlz. Landelijk is er veel inzet gedaan om de afstemming tussen Wmo en Wlz te verbeteren. Zo is er een veranderagenda opgesteld in 2018⁴. Wij adviseren de in dit stuk geboden oplossingsrichtingen mee te nemen bij de toepassing.

Reactie college:

Deze veranderagenda richt zich op oplossingsrichtingen voor knelpunten bij het toekennen van WMO-hulpmiddelen. De geboden oplossingsrichtingen zijn sindsdien ook door de VNG en andere betrokken partijen verder uitgewerkt. Zoals al in artikel 10 is beschreven, is de scheidslijn tussen de Wmo en Wlz voor nieuwe cliënten met een hulpmiddel inmiddels ook duidelijker. Gemeenten zijn voor wat betreft de hulpmiddelen van nieuwe cliënten alleen nog verantwoordelijk voor cliënten die thuis wonen (extramuraal). Er bestaan afspraken voor een cliënt die een hulpmiddel van de Wmo toegekend heeft gekregen en naar een instelling (Wlz) verhuist. Ook voor de andere Wmo-voorzieningen geldt dat er afstemming plaatsvindt over de beëindiging en/of overname van de voorziening. We zullen een Wmo-voorziening niet vroegtijdig beëindigen, zolang de Wlz-indicatie niet definitief is.

8. Art. 15, woonvoorzieningen. In de tekst staat: met langdurig noodzakelijk of duurzaam wordt over het algemeen verstaan langer dan 6 maanden...Op grond van individuele omstandigheden kan hiervan afgeweken worden. Gezien ons advies de voorziening op de individuele behoefte van de cliënt aan te laten sluiten adviseren we de termijn van 6 maanden te schrappen als verduidelijking van het begrip langdurig noodzakelijk. Bijvoorbeeld wanneer de aandoening van de cliënt onomkeerbaar is. We adviseren de betekenis van het begrip “langdurig noodzakelijk” te verbinden aan de situatie/aandoening van de cliënt en het vermelden van een termijn achterwege te laten.

Reactie college:

Door de aanvulling van de zin ‘op grond van de individuele omstandigheden van de cliënt kan hiervan afgeweken worden’, sluiten we al zoveel mogelijk aan bij de individuele behoefte van de cliënt. Hiervoor is gekozen om niet te veel in te lange formuleringen terecht te komen.

⁴ https://vng.nl/sites/default/files/brieven/2018/attachments/bijlage_2_-_veranderagenda.pdf

9. Ten aanzien van de begrippen 'langdurig bewoonbaar' en 'binnen afzienbare tijd' adviseren we een uitleg toe te voegen.

Reactie college:

Deze zin is een uitleg van het woord "duurzaam". Deze tekst is aangevuld zodat er rekening gehouden kan worden met woningen die gesloopt gaan worden. Het is lastig om hier een termijn aan te verbinden, omdat er altijd naar de individuele situatie van de cliënt moet worden gekeken.

10. Art. 16 rolstoel/hulpmiddelen. Wij adviseren hier ook weer het cliëntperspectief leidend te laten zijn en de termijn van 6 maanden te schrappen. De termijn voegt in dit geval ook niets toe, omdat de maximale uitleentermijn veelal 26 weken is.

Reactie college:

We zullen de termijn van 6 maanden schrappen.

11. Art. 19, maaltijdvoorziening. Dit artikel is wat ons betreft het voorbeeld bij uitstrek in deze beleidsregels waar de menselijke maat, het perspectief van burgers in een kwetsbare positie, zoek is. Het is ons niet duidelijk waarom het college het HHM-normenkader gebruikt bij de uitwerking van de beleidsregels op dit punt. Het korten op de tijden die voor de warme maaltijd staan, vinden wij nog het meest schrijnend. Bovendien wordt bij toepassing van dit normenkader voorbijgegaan aan het belangrijke en voor mensen in een kwetsbare positie essentiële sociale aspect dat gepaard gaat met het nuttigen van maaltijden. We adviseren het normenkader met tijdsbepalingen los te laten en steeds individueel te bepalen wat nodig is: daadwerkelijk een passende voorziening!

Reactie college:

Om inwoners zoveel mogelijk gelijk te kunnen behandelen en geen willekeur te krijgen, is een kader nodig. Regelgeving dient rechtszekerheid te geven aan inwoners en uitvoeringsprofessionals. Daarnaast wordt altijd maatwerk verricht op basis van de hulpvraag van de cliënt.

Het normenkader dat door het bureau HHM is opgesteld, is gebaseerd op onafhankelijk onderzoek dat door de rechter is goedgekeurd voor het bepalen van normtijden voor huishoudelijke ondersteuning. De maaltijdvoorziening is een onderdeel van huishoudelijke ondersteuning, ook al hebben we dat in Leiden los van de huishoudelijke ondersteuning ingekocht. Professionals, cliënten en onafhankelijke experts uit diverse gemeenten hebben bijgedragen aan dit onderzoek.

Normtijden zijn wel richttijden, bij de ene cliënt is misschien gemiddeld net wat minder tijd nodig en bij een andere cliënt gemiddeld genomen net wat meer tijd. De precieze inzet wordt bepaald aan de hand van deze normtijden en de situatie van de cliënt. Er wordt altijd ook gekeken of de maatwerkvoorziening een passende bijdrage levert aan de zelfredzaamheid en/of participatie van de cliënt.

De maatwerkvoorziening maaltijdvoorziening wordt specifiek ingezet voor inwoners die niet meer zelfstandig of met hulp van het netwerk een maaltijd kunnen opwarmen. Voor cliënten die voornamelijk behoefte hebben aan sociaal contact tijdens het nuttigen van maaltijden zijn er andere initiatieven aanwezig, zoals Resto van Harte.

12. Art. 33, klantervaringsonderzoek. We adviseren een tweede lid toe te voegen waarin wordt opgenomen dat in overleg met de betreffende cliënt, bepaalde tijd na verstrekking of afwijzing van een voorziening, bijvoorbeeld 3 maanden, contact wordt opgenomen om te vragen hoe het gaat.

Reactie college:

Dit advies nemen wij niet over. Voor de maatwerkvoorziening 'begeleiding' heeft een sociaal werker in het kader van de regiefunctie wel regelmatig contact met de cliënt. Ook bij herindicaties of nieuwe aanvragen is er opnieuw contact met de cliënt. De klantervaringen meten we met het jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek van de gemeente zelf en door klanttevredenheidsonderzoeken van leveranciers en aanbieders.

13. Art. 37, mantelzorgwaardering. De toegevoegde tekst is niet correct. De beschreven activiteiten worden door de Leidse Vereniging van Mantelzorgers (LVvM) georganiseerd, net als lotgenotencontact. De LVvM werkt daarin samen met Includio. De LVvM ontvangt een subsidie van de gemeente Leiden voor het uitvoeren van deze activiteiten. De mantelzorgwaardering, een VVV-bon t.w.v. € 50,- kan wel bij Includio worden aangevraagd. Wij adviseren de tekst in de beleidsregels op bovenstaande aan te passen.

Reactie college:

De tekst wordt gewijzigd in:

"Verder organiseert de Leidse Vereniging van Mantelzorgers (LVvM), in samenwerking met Includio, regelmatig een uitje zoals bijvoorbeeld een boottochtje of thema avond."

14. Art. 40, privacy protocol Wmo. We begrijpen dat het protocol uit 2016 binnenkort wordt herzien. We worden graag vroegtijdig betrokken bij deze herziening.

Reactie college:

De adviesraad zal hierbij tijdig worden betrokken.